

Heel de regio vaart wel bij krachtige steden

Bas Denters

Voor economisch herstel zijn lokale en regionale initiatieven wezenlijk. Gemeenten en provincies moeten zich bezinnen op mogelijkheden om samen te investeren in kansrijke initiatieven ter versterking van de concurrentiekracht en de aantrekkelijkheid van de steden. Nationale overheden moeten steden en provincies hiervoor voldoende financiële en beleidsruimte bieden.

Dat was de belangrijkste boodschap die de Overijsselse Commissaris der Koningin mr. Geert Jansen werd meegegeven tijdens een internationale conferentie die op 2 en 3 april op de Universiteit Twente plaatsvond. De Commissaris beloofde deze boodschap over te brengen als dit najaar de ministers van Binnenlandse Zaken van de 47 lidstaten van de Raad van Europa in Utrecht spreken over de rol van gemeenten en provincies bij de aanpak van de economische recessie.

De UT conferentie werd bijgewoond door vooraanstaande politici, bestuurders en wetenschappers uit ruim twintig Europese landen. De bijeenkomst was een initiatief van de UT-opleidingen Bestuurskunde en European Studies, het Ministerie van Binnenlandse Zaken, de provincie Overijssel en de Netwerkstad Twente.

Wereldvreemd?

Menig krantenlezer zal zich afvragen of de UT-congresgangers de rol van het lokaal en regionaal bestuur niet schromelijk overschatten. Waarom staan de kranten anders vol over de noodzaak van internationale afspraken over een gezamenlijke crisisaanpak van Obama, Brown, Merkel en Sarkozy? En beseft niet iedereen dat door de toenemende mondialisering zelfs grootmacht USA het economisch tij niet op eigen kracht kan keren? Het pleidooi van de UT-congresgangers om lokale en regionale besturen en hun maatschappelijke partners ruimte te geven lijkt zo bezien ietwat wereldvreemd. Wat kunnen “lagere” overheden uitrichten in het krachtenveld van de wereldeconomie?

Dat is een terechte vraag, niet in de laatste plaats omdat menig lokaal en regionaal bestuurder de eigen mogelijkheden overschat. Alom ziet men initiatieven tot lokale en regionale crisisbestrijding. Zo pompten Rotterdamse stadsbestuurders onlangs in grote haast – onder het in de havenstad zelfs in barre Feyenoord-tijden nog immer populaire motto “geen woorden, maar daden” – maar liefst 123 miljoen in de crisisaanpak. Of dit een verstandige strategie is, staat te bezien. De rechtstreekse effecten van deze investeringen op de bestedingen van burgers en bedrijven zijn uiteraard niet meer dan de spreekwoordelijke druppel op de gloeiende plaat. Bovendien dreigt menig bevlogen stadsbestuurder uit het oog te verliezen dat een verstandig investeerder handelt met het oog op de realisatie van een rendement op lange termijn. De verleiding bij op crisisbestrijding gerichte programma’s is echter groot om vooral aan de korte termijn te denken: de snelheid waarmee men een project kan realiseren of de vraag of het werk oplevert voor een lokaal bedrijf dat door de crisis dreigt “om te vallen”.

Regionale concurrentiekracht

Het kan echter ook anders. Zo kiezen de steden en het provinciebestuur van Overijssel voor een meer structurele aanpak gericht op de versterking van de concurrentiekracht en de

aantrekkelijkheid van de stedelijke kerngebieden. Die benadering is kansrijker. Aan de conjunctuurontwikkeling kunnen lokale en regionale besturen immers niets veranderen. Maar, als de economie opveert, dan moeten de steden optimaal zijn toegerust om te profiteren van het herstel. Daaraan kunnen steden en provincie wèl bijdragen door te investeren in de verwezenlijking van een helder en onderscheidend stedelijk ontwikkelingsprofiel. Onlangs hebben de Overijsselse steden, op uitnodiging van de provincie, zulke stadsprofielen geformuleerd. Deze profielen gaan over de versterking van de stad als motor voor de ontwikkeling van welvaart en werkgelegenheid, maar ook over het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stedelijke woon- en leefomgeving. De provincie realiseert zich daarbij terdege dat niet alleen stedelingen belang hebben bij krachtige en aantrekkelijke steden, maar dat heel Overijssel wel vaart bij welvarende steden. Bij steden en provincie bestaat daarom de bereidheid om via een gerichte investeringsimpuls en gezamenlijke beleidsafspraken in te zetten op de concurrentiekracht en de aantrekkelijkheid van de Overijsselse steden. Ook andere Europese regio's kiezen voor zo'n aanpak, waarmee men hoopt, als het economisch tij keert, optimaal te kunnen profiteren van het herstel.

Voor zo'n aanpak hebben gemeenten en provincies echter wel beleidsruimte nodig. Daarom dienen nationale overheden – anders dan tijdens de recessie van de jaren tachtig – de verleiding te weerstaan om de crisis aan te grijpen om de handelingsvrijheid van gemeenten en provincies in te perken, via drastische bezuinigingen of het “afromen” van de inkomsten. In dat opzicht is te hopen dat de Twentse aanbevelingen ook serieus worden genomen als in het najaar de Europese ministers in Utrecht bijeen zijn om zich te beraden over de crisisaanpak.

Bas Denters

Hoogleraar en Opleidingsdirecteur Bestuurskunde (UT)

Wetenschappelijk Directeur KennisInstituut Stedelijke Samenleving (KISS)